

Saskia Noort
De verbouwing

2009
Stichting Uitgeverij XL
Den Haag

Hoofdstuk 1

Ik weet niet wat erger is, in je eentje eten in een restaurant vol stellen, of samen maar dan stilzwijgend. Vroeger keek ik vol afgrijzen naar hen, de mannen en vrouwen die elkaar niets meer te vertellen hadden. Hoe ze zich, de ogen van elkaar afgewend, door de maaltijd heen werkten, met de fles wijn als reddingsboei. Dat aura van verveling en wanhoop. Twee mensen gevangen in traditie, comfort en rituelen. Waarom zouden ze nog bij elkaar blijven, als de liefde en de interesse voor elkaar zo overduidelijk waren verdwenen? Ik kon ze er zo uitpikken, de uitgeblusten. Ik zag de dodelijke, geërgerde blikken, het ontwijken van iedere aanraking, ik hoorde ze spreken over elkaar in de derde persoon, elkaar in de rede vallen en publiekelijk vernederen. Daar ben ik trots op, dat ik de pijn en verlangens van andere mensen feilloos herken. Ik zie ze hunkeren, lijden en stralen. Hun onzekerheid en geheimen zijn niet afgeschermd voor mij, hoezeer ze ook hun best doen. Ik weet het vaak eerder dan ze het zelf weten.

En nu zit ik hier, in het restaurant waar we wekelijks eten, en ontwijk ik de blikken van mijn man Rogier en onze zoon Thom. Ik weet dat Rogiers bovenlip glimt van het angstzweet, dat zijn handen licht trillen als hij het glas champagne naar zijn mond brengt,

dat zijn ogen heen en weer schieten en dat hij onder tafel zijn ene voet om zijn andere been heeft geschroefd. Zijn uitstraling is besmettelijk. Ook mijn schouders kruipen omhoog, richting mijn oren, en ik haal nog slechts oppervlakkig adem. Nerveus klem ik mijn vingers om mijn glas champagne en ik hoor mezelf doen wat al die desperate, nerveuze vrouwen van mijn leeftijd doen als ze weten dat hun huwelijk onder hoogspanning staat: ik rebbel aan één stuk door over hoe heerlijk we toch bij elkaar zitten, wat een fantastische dag het was, hoe enig het is dat al onze vrienden er waren en dat ik zo blij ben dat Thom mee is, dat ik zo trots op hem ben, zo in pak, dank je lieverd, dat je dat voor je moeder hebt aangetrokken, waarop hij nog verder onderuitzakt en er slechts één woord aan wijdt: boeieh!

Ach Rogier, zeg ik, wat een zalige champagne, als het niet zo slecht voor me was dronk ik dit de hele dag, heb jij je een beetje vermaakt vandaag? En ik weet allang dat hij zich helemaal niet heeft vermaakt, dat het voor hem een confronterende dag was tussen al die voormalige collega's die hem voorzichtig uit de weg gingen en kennissen die zich zorgen om hem maakten en dat vooral tegen mij uitten. Hij slaat zijn glas achterover en schenkt meteen weer bij. We toosten, opnieuw, op deze succesvolle dag, een dag om op te toosten, de dag waarop ik mijn eigen kli-

niek heb geopend. Wie had dat ooit gedacht, hè schat, twintig jaar geleden? Hij in ieder geval niet. Nee, hij zeker niet.

Stilte. Iedereen lijkt op ons te letten. Ik voel de blikken prikken in mijn rug. Ik ben iemand in dit verdomde gat. De mensen komen naar me toe, altijd, overal. In de supermarkt, hier in ons vaste restaurant, op de sportschool, in het bos wanneer ik de labradors uitlaat, zelfs op vakantie in Toscane of Verbier. Of er iets te doen is aan die fronsrimpel, de hangende borsten, de buik die is uitgelubberd na de bevalling, de kin die elk jaar verder wijkt, de oren die haaks op het hoofd staan, de neus/mondgroef die hen doet denken aan het afgetobde gezicht van hun moeder, de sporen van verdriet na een rouwperiode of echtscheiding. Of ik de sprankeling van jeugd en geluk weer in hun ogen kan toveren. En ik kan het, al zal ik daar in het bos, de supermarkt of op de pistes van Verbier nooit te diep op ingaan. Vanaf vandaag kan ik hun mijn kaartje geven.

Dr. Mathilde van Asselt-Fortuin
Plastisch chirurg
Privékliniek Duinhoeve

De mensen komen graag bij me. Ze sturen me châteauneuf-du-pape, rozen, blikken kaviaar, La Prairie-

pakketten en Donna Karan-jurkjes als dank voor het teruggeven van hun jeugd, het herstellen van een hazenlip bij hun dochter, het verwijderen van een tatoeage of een ontsierende moedervlek vol zwarte haren. Ze zijn me dankbaar en als ze eenmaal geweest zijn voor een kleine ingreep, willen ze er nog meer. Maar wat de meesten het allerlieftst willen, is mij op mijn bek zien gaan. Privé, bij voorkeur. Want het moet onmogelijk zijn om als vrouw een bloeiend bedrijf te runnen, een getalenteerd specialist te zijn en daarnaast nog een goede moeder en echtgenote. Men vindt het dan ook zielig voor Rogier en Thom. Als ik een man was geweest, zouden ze bewonderend naar me kijken en mijn vrouw complimenteren met mijn succes, maar Rogier wordt nooit amicaal op de schouder geslagen en gefeliciteerd met het succes van zijn vrouw. Men heeft met hem te doen. Hij is een man zonder ballen. Die kloten, die bezit ik. En een vrouw met kloten dient gecastreerd te worden.

Zo kijken ze naar ons. Daar aan de bar voorspellen ze met rode konen de teloorgang van mijn gezin. Rogier en ik zonder woorden, met een puber die overduidelijk minachting en verveling uitstraalt. Ik maan hem rechtop te gaan zitten en ook wat groente te eten. Maar groente vindt Thom nergens voor nodig en smerig bovendien. Later, na school, wil hij

bij McDonald's gaan werken of bij de landmacht, vechten in Afghanistan. Jaren hebben we geïnvesteerd in zijn ontwikkeling. Hem op de beste school gedaan, vanaf zijn vierde op hockey, vioolles, daarna cello, de hele winter skiles, 's zomers op zeilkamp, hij heeft alles aangereikt gekregen en nu wil hij uitsluitend naar hardcore luisteren en verbergt hij zijn gezicht in een Feyenoord-sjaal. Zijn prachtige kastanjebruine krullen heeft hij af laten scheren en hij rookt Javaanse Jongens. Volgens Rogier is dat allemaal volstrekt normaal. De jongen zet zich af tegen alles wat wij vertegenwoordigen en dat gaat vanzelf over. Ik moet hem met rust laten, zegt Rogier, maar daar ben ik niet goed in, met rust laten. Als ik daar goed in was, had ik het niet zover geschopt. Ik geloof erin dat je je eigen leven vormgeeft. Dat je alles kunt bereiken als je er maar voor inzet. Ikzelf ben daar het levende bewijs van.

Rogier schuift zijn bord van zich af. Hij heeft nauwelijks drie happen van zijn sliptongetjes gegeten. Zijn rechterhand fladdert door zijn dunne, grijzende haren. 'Gaat 't niet?' vraag ik, zo meelevend mogelijk. Thom zucht.

'Pa, wat zit je je weer mega aan te stellen.'
Ik haal diep adem en leg mijn hand op de klamme hand van Rogier. Hij trekt hem terug en schudt zijn

hoofd. Even durf ik in zijn ogen te kijken. Ogen vol angst. Redeloze, allesvernietigende angst. Het ergert me zo hevig dat ik mijn blik snel afwend. De man met wie ik zestien jaar getrouwd ben, mijn man, die alles heeft wat een man zich kan wensen, is in de afgelopen twee jaar veranderd in een wrak. Een beven-
de, neurotische schim van zichzelf. Overspannen en depressief. Jarenlang hard werken eist zijn tol, concludeerde hij. Hij is tenslotte psychiater. Daarom hoeft hij ook niet in therapie, vindt hij zelf. Nog steeds denkt hij dat hij zichzelf kan genezen. Door grondig zelfonderzoek. Door met zijn handen te werken, in plaats van met zijn hoofd. Tot nu toe heeft dat zelfonderzoek nog weinig opgeleverd.

En ik dan? wil ik hem soms toeschreeuwen. Ik heb toch ook jarenlang keihard gewerkt? En een zoon opgevoed en verzorgd? Ik ben toch degene die alles op de schouders draagt? Ik ben bezig met mijn eigen bedrijf, ons huis ligt in puin vanwege de verbouwing, ik heb mijn beide ouders verloren in nog geen halfjaar tijd! Hoe denk je dat ik dat allemaal moet volhouden?

Men raadt me aan vooral mijn eigen leven te blijven leiden. Af en toe een moment voor mezelf te nemen. Er lekker even tussenuit met een goede vriendin. Ik moet ervoor zorgen dat Rogiers depressie niet ook de mijne wordt.

De mensen weten niet waar ze het over hebben. Ik heb personeel dat betaald en aan het werk gehouden moet worden. Ons huis is een ruïne, daar zal toch ook echt iemand bovenop moeten zitten, anders komt het nooit af. Een zoon die schreeuwt om structuur en een man die huilend door het huis dwaalt. Goede vriendinnen heb ik niet, een fijne familie evenmin en er even tussenuit, hoe dan? Laat ik Thom achter bij een bevend hoopje vader?

‘Het is belangrijk dat jij niet ook instort. Dat zie je vaak bij depressies, dat ook de partner op een gegeven moment depressief wordt...’

Ik heb hem gezegd dat dat nooit zal gebeuren. Als ik daar gevoelig voor was, dan was ik het allang. Ik kan alles aan. Dat is mijn geluk, maar soms ook mijn grote pech.

Maar goed, hier zitten we dus aan de champagne. Rogier wil weg, het zweet breekt hem uit. Thom grijpt de gelegenheid aan om zijn koptelefoon op te zetten en zijn jas aan te trekken. Het is mijn grote dag.

‘Ga maar,’ zeg ik. ‘Ik blijf.’

‘Ja hoor, in je eentje?’ Thom rolt met zijn ogen en zoekt steun bij zijn vader.

‘Er is nog champagne. Ik heb wat te vieren. Desnoods in mijn eentje.’

‘Til, kom nou mee, dan drinken we thuis nog wat... Ik kan er nu niet tegen, al die mensen, die drukte hier. Dat is me nog net even te veel. Ik heb de hele middag naast je gestaan op de receptie, maar nu ben ik op. Kom gezellig mee, nog even samen, in alle rust...’

Het idee alleen al. Met hem in die koude, tochtige, stoffige bouwval praten over hoe zwaar het voor hém was vandaag. Dan liever alleen, desnoods hier aan de bar. Dan kijken de mensen maar.

Hoofdstuk 2

Ik bestel een gin-tonic en neem plaats op een barkruk. Ik word gefeliciteerd. Ze hebben het interview in de plaatselijke krant gelezen. Knap hoor, wat ik heb neergezet. En helemaal van deze tijd. Is niet meer weg te denken, toch? Een aangeschoten vrouw met een woeste bos rode krullen mengt zich in het gesprek en noemt mijn beroep fascistoïde. ‘Een schande is het!’ roept ze. Dat al die beeldige jonge meiden niet meer tevreden zijn met hun uiterlijk. Dat ze op hun zestiende hun neus laten doen en op hun achttiende hun borsten. Ik vraag haar of zij als jong meisje tevreden was met haar uiterlijk. Ikzelf was het in ieder geval niet. Ontevreden zijn met je uiterlijk hoort bij het jong-zijn, dat gold vroeger en dat geldt nu. Daarom opereer ik ook geen mensen onder de eenentwintig.

De vrouw begint over schaamlipcorrecties en zegt te vrezen dat we straks allemaal met een designervagina rondlopen. Dat uiterlijk belangrijker wordt dan seksueel genot. Ik vertel haar dat plastische chirurgie meer is dan vagina’s pimpen en borsten pompen, zoals zij het uitdrukt. Die moedervlek op haar wang bijvoorbeeld, springt nogal in het oog. Zou ze daar niet vanaf willen als dat mogelijk was zonder litteken? ‘Nooit,’ zegt ze. ‘Die moedervlek hoort bij me.